

hebben om dubbel smakelijk in Sas-van-Gent al ware 't maar een hollandschen haring te eten! Er viel echter niet aan te praten, we moesten de kostelijke waterzooi proeven met 't geen er meer nog, als oorlogskost, werd opgediend. Ik moet bekennen dat ik nooit zoo gauw een nieuwe vriendschap heb gesloten als hier aan tafel met dokter B.. Wat een beste, gulle kerel die ons maar op den naam af als vereerde vrienden beschouwt met wien hij over alles praten kan in 't volste vertrouwen. Als oude kennissen die elkaar na langen tijd op 't onverwachtst weerzien, hadden we elkaar veel te vertellen. Hier aan tafel vernam ik o.a. 't geen de dokter gezien en ondervonden had bij den aftocht van ons leger na den val van Antwerpen. Het was voor mij eene echte maar akelige en gruwbare veropenbaring. Van 't geval had ik enkel den naam gehoord en er dan verder ook niets bij gedacht in 't vermoeden dat alles ordelijk en gewoon was geschied. Daaruit blijkt alweer in wat voor wonderlijke tijden we nu leven, de een afgezonderd van den andere, waar men al naar 't toeval wil, met de gebeurtenissen bekend geraakt of er totaal buiten blijft.

Na de koffie deed onze gastheer door den gemeentesecretaris twee stukken opmaken, waarin verklaard stond, dat wij op de gemeente verbleven (als gasten van den dokter!) en begeerden naar Holland te reizen ten einde er ons bij vrouw en kinderen te vervoegen om ze terug naar België te brengen. De stukken werden opgemaakt, door den burgemeester ondertekend en ons ter hand gesteld. En nu naar de kommandantur waar men over ons lot beslissen zou. — „Als 't gister geweest was zou ik er voor instaan dat ge er doorkomt”, merkte de dokter. De kommandant heb ik hier weken lang bij mij ingekwartierd gehad en van hem kan ik alles verkrijgen. Zijn opvolger heb ik maar even dezen morgen gesproken en hij ziet er een heel inschikkelijk mensch uit — als er nu maar geen nieuwe verordeningen in den weg staan!...”

De kommandantur is ingericht in 't huis van den vrederechter — die gevlucht was — en we komen langs den hof bij eene veranda die nu als bureel dienst doet. Daar vinden we eilaas een vijftigtal menschen die ons voor zijn en er te wachten staan naar hun pasport. Het zijn allen fabriekwerkers die voortaan niet meer langs den kortsten weg over de grens naar hun werk mogen, maar gedwongen zijn een omweg van anderhalf uur langs 't bureel van Selsaete te doen. 't Was over die zaak dat de dokter den kommandant had aangesproken om hem al het lastige tijdverlies van die arbeiders voor te leggen; er werd hem ook beloofd dat men er iets op vinden zou — maar voorloopig moesten hunne papieren toch in orde gebracht worden. En alzoo zouden wij ook hier een kostelijken tijd verliezen met onze beurt af te wachten, want de dokter wilde niet vooruitdringen, dat streed tegen zijne democratische gevoelens. Men vorderde wanhopig traagzaam en als 't zoo voortduurde zouden wij hier t' avond nog staan en 't bureel gesloten zien eer wij aan de beurt zouden komen. Wij konden niets anders doen dan kijken wat er in de veranda gebeurde. De kommandant en zijn broer, die sprekend op elkaar geleken, waren twee flink opgeschoten jonge mannen, met bleekblond, rechtopstaand vlokhaar en donkerblauwe oogen. Het viel mij bijzonder op; omdat ik zelden zulk soort blonde kleur en zulk blauw gezien had — zoo bleek was het eene en zoo donker het andere. Oversten en bedienden schenen geen haast bij 't werk te hebben; tusschen lustig gepraat gaven zij bescheid of teekenden de stukken. Maar nu slaat de kommandant toevallig den blik door de groote spiegelruit over den koer waar wij in de menigte te wachten stonden en hij merkte er den dokter. Hij doet teeken dat hij zou binnenkomen! Wij hadden op voorhand afgesproken dat de dokter het woord zou voeren in onzen naam, nu echter kwamen wij er zelfs niet bij te pas en de zaak zou zonder ons afgehandeld worden.